

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Inriktning för projektmedel till myndigheter 2022-2023

Anslag 2:4 Krisberedskap

Titel: Inriktning för projektmedel till myndigheter 2022-2023

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Enhet: Enheten för finansiering av beredskapsutveckling

Publ nr: MSB1788 – juni 2022

Innehåll

1	INLEDNING	4
2	PRIORITERADE FÖRMÅGEOMRÅDEN	5
	Samverkan och ledning	5
	Kommunikation till allmänheten	5
	Hantering av resurser	6
	Samverkan med frivilliga försvarsorganisationer	6
	Näringslivets medverkan i totalförsvaret	6
	Farliga ämnen (CBRNE)	7
3	GENERELLA INGÅNGSVÄRDEN	8
	Sammanhängande planering	8
	Övning	8
	Säkra kommunikationer	9
	Lokal och regional nivå	9
4	PROJEKTFÖRSLAG	10
	Färdiga projekt	10
	Frivilliga försvarsorganisationer (FFO)	10
	Näringsliv	10
5	SAKER ATT TÄNKA PÅ	11
	Nödvändigt	11
	Av betydelse	11
	BILAGA 1 STÖD FRÅN MSB	12

1 Inledning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) disponerar anslag 2:4 Krisberedskap, vars ändamål är att stärka samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser. Anslaget får även i viss utsträckning finansiera åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla förmåga inom civila försvaret. Dessa medel är ett viktigt styrinstrument för att intensifiera arbetet med att stärka samhällets krisberedskap och civila försvar.

Inriktningen avser den del av anslag 2:4 Krisberedskap som benämns utvecklingsprojekt (anslagspost 5 Krisberedskap villkor 1 i MSB:s regleringsbrev för 2021) och avser främst centrala myndigheter. Länsstyrelserna tilldelas i första hand medel från anslaget utifrån villkor 13, men kan inom ramen för denna inriktning ansöka om medel för större investeringar samt större samverkansövningar som inte ingår i det sammanhållna projektet. Delfinansiering av ledningsplatser söks i särskild ordning utifrån villkor 6.¹

Inriktningen har flera ingångsvärden. De övergripande områden som anslaget kan finansiera framgår i regeringens prioriteringar i MSB:s regleringsbrev.² Vidare ligger de behov som identifieras i den nationella risk- och förmågebedömningen (NRFB)³ för 2021 som grund. De utvecklingsområden och förslag till åtgärder som är prioriterade i inriktningen utgår från analyser i NRFB, men presenteras här på en övergripande nivå. Andra ingångsvärden är grundsynen, planeringsinriktning och regeringsuppdrag som främjar och utvecklar en sammanhängande planering för totalförsvaret.

Regeringens proposition avseende totalförsvaret 2021-2025 ger en politisk inriktning och medel för att myndigheterna under kommande år ska kunna öka takten i uppbyggandet av det civila försvaret.⁴ Anslag 2:4 Krisberedskap kan både förstärka och komplettera denna utveckling genom olika samverkansprojekt inom såväl civilt försvar som krisberedskap.

Inriktningen kan med fördel läsas tillsammans med NRFB:s huvudrapport⁵ som också hänvisar till andra underlag för djupare kunskap inom specifika områden.

Nytt för i år är att det för några områden finns formulerat färdiga projekt där MSB erbjuder särskilt stöd i form av till exempel vägledning som framgår av bilaga 1. De gäller samarbete med frivilliga försvarsorganisationer och ökad samverkan med näringslivet. Information om dessa projekt finns i avsnitt 4. *Projektförslag*.

Denna inriktning gäller ett- till treåriga projekt som påbörjas åren 2022–2023. Den kan uppdateras inför 2023 om andra prioriteringar behöver göras, för förslag i *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25) eller utifrån inträffade händelser.

¹ För information, se: www.msb.se/sv/arnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samverkan-och-ledning/ledningsplatser/

² Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskap Regeringsbeslut II:13 2020-12-17 Ju2020/04578Ju2020/03058

³ Dnr NRFB

⁴ Prop. 2020/21: 30 Totalförsvaret 2021-2025

⁵ Här avses i första hand NRFB-huvudrapporten, inte den öppna versionen beskriven i bilaga 1 Stöd från MSB

2 Prioriterade förmågeområden

Medel kan sökas företrädesvis inom de områden som beskrivs nedan.

Enligt MSB:s regleringsbrev ska anslaget inriktas mot sektorsövergripande arbete för att säkerställa viktiga samhällsfunktioner, särskilt: ordning och säkerhet, skydd av civilbefolkningen, hälso- och sjukvård och omsorg, livsmedel och dricksvatten, finansiell beredskap, transporter, energiförsörjning, elektroniska kommunikationer och post.

NRFB anger följande tre sektorsövergripande förmågor som är väsentliga att utveckla: **samverkan och ledning, kommunikation till allmänheten, samt hantering av resurser**. Åtgärder för att uppnå dessa förmågor utvecklas nedan. Därefter redovisas särskilda åtgärdsbehov inom området **farliga ämnen (CBRNE)**.

Samverkan och ledning

Förmågan till samverkan och ledning behöver stärkas på såväl kort som längre sikt. Den pågående pandemin har visat vikten av att stärka samverkan och ledning på alla nivåer. För att begränsa en allvarlig kris, effekter på liv och hälsa, samhällets funktionalitet och påverkan på våra grundläggande värden krävs åtgärder för att utveckla och stärka strukturer för samverkan såväl inom som mellan områden och sektorer.

MSB bedömer även att det finns ett behov av en fördjupad och strukturerad myndighetssamverkan avseende olika hybridhot. Aktörernas förmåga att göra strategiska val utifrån ofullständiga eller osäkra underlag behöver stärkas. MSB ser ett behov av att utreda hur förmågan att möta snabba omvärldsförändringar kan höjas, till exempel genom ökad kunskap.

Förslag på konkreta beredskapsåtgärder

Aktörer inom totalförsvaret bör intensifiera övningsverksamhet inom samverkan och ledning. Även privata aktörer med totalförsvarsuppgifter behöver inkluderas i utbildningar och övningar. I hanteringen av pandemin har särskilt behovet av åtgärder för att utveckla det gemensamma lägesbildsarbetet uppmärksammas. Utveckling behövs av gemensamma rutiner, metoder och arbetssätt för att om möjligt utgöra grund för systembyggande och vara generaliserbara.

Kommunikation till allmänheten

Samhällets samlade förmåga stärks av att allmänheten har god kunskap om och beredskap för olyckor, kriser och krig. För detta behövs ett långsiktigt och kontinuerligt informationsarbete i hela hotskalan. Allmänhetens engagemang och deltagande i vår gemensamma säkerhet och beredskap behöver stärkas och tas tillvara.

Hanteringen av pandemin har visat på vikten av myndigheters och andra offentliga aktörers kommunikation till allmänhet, civilsamhälle och näringsliv kring en pågående kris. Hotet från informationspåverkan även under fredstida kriser har ökat och här krävs åtgärder på såväl kort som längre sikt.

Förslag på konkreta beredskapsåtgärder

Planeringen och arbetet bör utgå ifrån ett gemensamt kommunikationsarbete inom totalförsvarsplaneringen för att säkerställa det tvärsektoriella perspektivet.

Bevakningsansvariga myndigheter bör tillsammans med andra berörda aktörer samordna och inrikta kommunikationen till allmänheten. Samtliga funktioner och aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet behöver vidta förberedande åtgärder för sin kommunikation inför särskilda händelser, exempelvis genom att ta fram strategier och planer för kommunikationsarbetet, säkerställa vilka kanaler som kan och bör användas osv.

Analys och planering av kommunikation inom det civila försvaret behöver göras övergripande och samordnas med det militära försvaret för en sammanhållen kommunikation för totalförsvaret. Arbetet bör ske integrerat med övrig totalförsvarsplanering i de sju prioriterade områdena.

Hantering av resurser

Vid en samhällsstörning utgör personella och materiella resurser ofta en kritisk faktor. Berörda myndigheter och organisationer måste ha uthållighet och förmåga att prioritera de mest angelägna behoven av befintliga resurser. Större händelser som innebär ett omfattande insatsarbete har även påvisat ett behov av att kunna begära, ta emot och använda sig av förstärkningsresurser från andra aktörer, både nationella och internationella. Frivilliga försvarsorganisationer, ideella organisationer och trossamfund är viktiga delar av förstärkningsresurser som bör användas vid kris eller höjd beredskap.

För att stärka försörjningsberedskapen behövs olika typer av åtgärder för olika varor och tjänster. En kombination av flera åtgärder kan skapa möjligheter att möta flera typer av störningar i samhället.

Samverkan med frivilliga försvarsorganisationer

För att skapa uthållighet över tid är en robust personalförsörjning avgörande. En möjlig resurs är de frivilliga försvarsorganisationerna som tillhandahåller och organiserar förstärkningsresurser för detta syfte. Åtgärder behöver vidtas för att på såväl kort som längre sikt kunna nyttja dessa. MSB ser det som centralt att myndigheterna tillvaratar de resurser som frivilliga försvarsorganisationer erbjuder i form av utbildade och övade frivilliga. MSB har en tydlig roll i att stödja myndigheter som tar konkreta steg i denna riktning.

Förslag på konkreta beredskapsåtgärder

MSB kan finansiera projekt som följer stödmaterial. Se avsnitt 4. *Projektförslag*.

Näringslivets medverkan i totalförsvaret

Det är prioriterat att ansvariga myndigheter vidtar åtgärder för att öka takten i arbete med en stärkt försörjningsberedskap. Pandemin har visat på vikten av samverkan mellan myndigheter och företag som tillhandahåller viktiga varor och tjänster för samhället. Kartläggning och andra konkreta åtgärder för att säkra vissa varuflöden är nödvändigt i närtid. Vikten av att intensifiera arbetet med att

närmare integrera näringslivet i det offentliga beredskapsarbetet har blivit allt mer uppenbart under pandemin.

Förslag på konkreta beredskapsåtgärder

MSB kan finansiera projekt som följer stödmaterial. Se avsnitt 4. *Projektförslag*.

Farliga ämnen (CBRNE)

Myndigheterna behöver öka sin förmåga att agera samordnat vid CBRNE-händelser i hela hotskalan och säkerställa att samhällets resurser används på ett effektivt sätt. Samhällets förberedelser och kunskaper behöver byggas i fredstid och den fredstida förmågan utvecklas och övas. För höjd beredskap krävs dessutom särskild planering, kompetenshöjning, materielanskaffning och övning. Utveckling och resultat inom området måste fungera likaväl i fred som i krig och vara ömsesidigt förstärkande.

Myndigheter kan söka utvecklingsprojekt med utgångspunkt i de mål och prioriterade områden som tagits fram inom den aktörsgemensamma CBRNE-strategin eller utifrån andra identifierade behov.⁶

Förslag på konkreta beredskapsåtgärder

MSB ser ett särskilt behov av fördjupad kompetensutveckling samt planering och genomförande av skyddsåtgärder inför några av de händelser inom områden som har de mest allvarliga konsekvenserna exempelvis kärnvapen och allvarliga hälsot hot på grund av smitta. För att förebygga och förbereda krävs utvecklingsprojekt med mål inför hela hotskalan.

MSB ser även ett behov av förmåge- och kunskapsutveckling inom E-området kopplat till en hotbild som sträcker sig från illegala sprängningar till hantering av oexploderad ammunition.

MSB ser att det finns ett behov av framtagande och utveckling av aktörsgemensamma utbildningar och övningar inom CBRNE-området. Det finns även ett behov av att stärka det tvärsektoriella samarbetet inom olika områden som t.ex. civil-militär samverkan och bioskydd (biosecurity).

⁶ Enligt andra relevanta nationella eller internationella strategier och styrdokument som prioriterat mål och åtgärder för verksamheter inom området CBRNE.

3 Generella ingångsvärden

NRFB beskriver grundförutsättningar för beredskapssystemet. Dessa är styrning, planering, kunskaps- och kompetensutveckling samt informations- och cybersäkerhet. Inom grundförutsättningarna finns ett antal områden som myndigheterna särskilt behöver beakta när de utformar sina projekt, dessa är sammanhängande planering, övning och säkra kommunikationer. Därefter följer särskilt om projekt som berör de lokala och regionala nivåerna.

Sammanhängande planering

På uppdrag av regeringen⁷ ska MSB och Försvarmakten i samverkan med bevakningsansvariga myndigheter främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025. Uppdraget ska redovisas den 1 september 2021.

Det militära försvaret har under lång tid haft utvecklade processer för planering medan civila aktörer saknar motsvarande processer, vilket behövs för att kunna samordna civil och militär planering.

Samverkan mellan civila aktörer behöver också utvecklas för att samhällets funktionalitet som helhet ska stärkas. Civila aktörer behöver på ett strukturerat sätt tillsammans genomföra beredskapshöjande aktiviteter för att stärka det civila samhället, både i kris och i krig. Den civila beredskapsplaneringen behöver även utvecklas med avseende på en nordisk kontext.

Utvecklingsprojekt inom civilt försvar bör vara i linje med det regeringsuppdrag som MSB och Försvarmakten redovisar i september 2021 samt med de ingångsvärden som gäller civilt försvar i planeringsantaganden och planeringsinriktning.

Övning

Övning är ett effektivt sätt att pröva och utveckla krisberedskapsförmågan och det civila försvaret. Statliga myndigheter har ett eget ansvar för att öva sin personal inför kriser.⁸

Anslag 2:4 kan finansiera samverkansövningar där minst två aktörer övar tillsammans. Övningarna kan genomföras inom eller mellan sektorer, samt inom eller mellan samhällsnivåer (lokal, regional, nationell, EU/ internationell). Det ska finnas ett tydligt syfte med övningen samt en plan för utvärdering och erfarenhetshantering. Övningen ska vara i linje med *Nationell strategi för systematisk övningsverksamhet*, gällande övningsinriktning⁹ och MSB:s övningsmetodik.

⁷ Regeringsbeslut 29, 2020-12-17 Inriktning för sammanhängande planering av totalförsvaret

⁸ Förordning om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, 9 § (2015:1052).

⁹ Övningsinriktning för bevakningsansvariga myndigheter på nationell och regional nivå avseende tvärssektoriella övningar under 2022-2026

Säkra kommunikationer

Säkra och robusta kommunikationer är en grundläggande förutsättning för effektiv hantering i hela hotskalan. MSB ser att centrala myndigheter har ett eget ansvar för att kunna hantera och dela säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter inom den egna organisationen och med andra berörda aktörer. Under vissa förutsättningar kan MSB via anslag 2:4 stödja utveckling av sådan förmåga som på ett nationellt plan stärker den samlade förmågan till robust och säker kommunikation.

Lokal och regional nivå

Centrala myndigheter behöver prioritera att skapa förutsättningar för att involvera aktörer på alla nivåer i den sammanhängande beredskapsplaneringen. Flera centrala myndigheter bedriver själva regional verksamhet eller har utvecklingsarbete med regionala eller kommunala aktörer som målgrupp. MSB vill betona vikten av att involvera dessa aktörer i utvecklingsprojekten och att säkerställa mottagarkapaciteten hos den aktör som i slutänden berörs av projektets resultat.

Länsstyrelserna bör i högre grad involveras i strategiska diskussioner och planering avseende utvecklingen av civilt försvar. Länsstyrelsen är en viktig part som i någon mån måste involveras i alla projekt som berör den lokala och regionala nivån.

4 Projektförslag

Inför kommande projektperiod finns det möjlighet att antingen utforma ett eget projekt eller, vilket är nytt, söka ett delvis färdigt projekt enligt nedan.

Färdiga projekt

Inom ett par områden där MSB särskilt vill se att arbete kommer igång snabbt och på ett enhetligt sätt erbjuds en delvis färdigformulerad projektansökan. Inom de två områdena **samverkan med näringsliv** och **frivilliga försvarsorganisationer** har MSB formulerat mål i olika steg som sedan operationaliseras av respektive myndighet för att passa in i myndighetens arbete, ambition och i förhållande till hur långt man har kommit inom området.

MSB ser att ett sådant arbete delvis är eget ansvar, särskilt om det görs för den egna organisationen, vilket innebär att MSB endast kan delfinansiera dessa insatser. MSB ser även att det finns möjlighet att arbetet omfattar myndighetens eventuella verksamhetsansvar utanför den egna organisationen och i nästa steg även sektorn.

MSB kommer att erbjuda nätverksträffar för projektledare, som syftar till att alla som bedriver liknande projekt träffas och delar erfarenheter.

Frivilliga försvarsorganisationer (FFO)

Målet för projektet är:

1. Att integrera frivilligperspektivet som förstärkningsresurs i beredskapsplaneringen.
2. Att vidta nödvändiga åtgärder för personalförsörjning såsom behovsanalys, avtal för kris och krig.
3. Att säkerställa mottagarkapaciteten.
4. Att vidmakthålla kompetens och engagemang över tid.

En särskild ansökningsmall finns för detta.

Näringsliv

Målet för projektet är:

1. Att inom den egna myndigheten öka kunskapen om, och förmågan att använda sig av existerande författningar på området.
2. Att inom den egna myndighetens ansvarsområde påbörja arbetet med att identifierat samhällsviktig verksamhet som bedrivs av näringslivsaktörer som behöver involveras i totalförsvarsplaneringen.
3. Att i ett begränsat antal fall, i samverkan med näringslivsaktörer
 - a. identifiera åtgärder som behöver vidtas för att stärka förmågan att säkerställa försörjningen av vissa varor och/eller tjänster.
 - b. planera för hur samverkan mellan myndigheten och företaget i fråga ska ske i det fall Sverige i närtid skulle hamna i höjd beredskap.

En särskild ansökningsmall finns för detta.

5 Saker att tänka på

Som ett stöd i arbetet med ansökningar om medel för utvecklingsprojekt beskrivs här några utgångspunkter som MSB anser är av betydelse i bedömningen.

Alla förutsättningar och villkor för finansiering återfinns i dokumenten *Finansieringsprinciper* och *Allmänna villkor*. Information som behöver beaktas vid planering och genomförande finns på MSB.se. Se även *bilaga 1 Stöd från MSB*.

Nödvändigt

Nedanstående förutsättningar måste vara uppfyllda för att beviljas medel:

- Ansökningar ska vara förenliga med regeringens beslut om inriktning av anslaget.
- En behovsanalys ska finnas. Föreslagna åtgärder ska ha påvisbara effekter på samhällets samlade krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och dess konsekvenser.
- Åtgärder som genomförs ska vara väl avgränsade samt uppföljningsbara.
- Medför åtgärder framtida förvaltningskostnader ska ansvarig myndighet redovisa finansieringen av dessa.

Av betydelse

- Den myndighet som har ansvaret för en verksamhet under normala förhållanden, i enlighet med ansvarsprincipen, har även ansvaret i en krissituation. I linje med detta ska åtgärder för att upprätthålla en tillräcklig förmåga vid allvarliga händelser och kriser finansieras inom ramen för myndighetens ordinarie verksamhet. Myndigheten måste därför motivera varför projektet ska finansieras med anslag 2:4 Krisberedskap och inte med myndighetens förvaltningsanslag.
- Åtgärderna som vidtas ska i första hand inbegripa flera aktörer. Ett av anslagets syften är att stärka samverkan mellan aktörer och det är en viktig faktor i bedömningen av ansökningarna.
- Samtidigt kan anslaget finansiera större tillfälliga åtgärder hos en aktör eller sektor som är av väsentlig betydelse för krisberedskapen. Om detta är styrkt i ansökan kan också ansökningar som enbart avser en aktör prioriteras. Att behovet finns i NRFB eller annan nationell analys, är en viktig del i bedömningen.
- Projektansökningar ska tydligt adressera ett åtgärdsområde i denna inriktning.
- Resultatet ska om möjligt utgöra grund för systembyggande. Därför bör åtgärderna om möjligt vara generaliserbara för andra områden.
- Åtgärderna bör utgå ifrån beprövad erfarenhet och gärna utgå ifrån forskningsresultat.
- MSB har en strategi för jämställdhetsintegrering som bl.a. har fokus på civilt försvar. Jämställdhetsperspektivet bör beaktas i projekten.
- De pågående klimatförändringarna kommer innebära förändrade och ökade risker. Det ställer höga krav på samhället vad gäller både omställning för att minska klimatpåverkan och anpassning till den nya riskbilden. MSB ser ett behov av att beakta klimatförändringar och dess effekter i utformningen av beredskapen, vilket bör beaktas i projekten.

Bilaga 1 Stöd från MSB

Publikationer på msb.se

- *Allmänna villkor, Finansieringsprinciper* och praktisk information kring ansökan och projekten finns på [Finansiering och anslag 2:4 Krisberedskap \(msb.se\)](#)
- Offentlig publikation med utgångspunkt i NRFB 2021 kommer i juni 2021.
- Ny definition för samhällsviktig verksamhet kom i oktober 2020. [Vad är samhällsviktig verksamhet? \(msb.se\)](#)
- CBRNE-strategin. [Aktörsgemensam CBRNE-strategi \(msb.se\)](#)
- Vägledningen *Planering för försörjning av varor och tjänster* har skickats på remiss till alla bevakningsansvariga myndigheter och finns tillgänglig för öppen remiss på [Försörjningsberedskap \(msb.se\)](#) till och med 2 juli 2021.
- *Vägledning och planeringsstöd för samverkan med utbildade frivilliga och frivilliga försvarsorganisationer (FFO)* finns på MSB:s webbplats www.msb.se/ffo
- En uppdaterad vägledning för stöd i samverkan och avtal publiceras 2021.
- Befintliga vägledningar för krigsorganisering och krigsplacering för kommuner, regioner (och myndigheter); *Rätt person på rätt plats*, uppdateras till slutet av 2021. Vägledning för företag kommer i slutet av 2021. [Krigsorganisation och krigsplacering \(msb.se\)](#)
- Underlag om *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*. [Samverkan och ledning \(msb.se\)](#)
- I arbetet med att stärka förmågan att möta informationspåverkan kan MSB ge stöd med workshops för behovsanalyser, föreläsningar/seminarier och utbildningar. Kontakt: counterinfluence@msb.se
- Aktuell övningsinriktning för tvärspektoriella övningar på nationell och regional nivå samt stöd för övningsverksamhet. [Övning \(msb.se\)](#)
- Information om Rakel [Rakel \(msb.se\)](#) och WIS [WIS \(msb.se\)](#)

Stöd för säkerhetsskydd finns främst hos Säkerhetspolisen. [Säkerhetsskydd - Säkerhetspolisen \(sakerhetspolisen.se\)](#)

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap